

Sygn. akt IV CZ 104/16

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku E. Spółki Akcyjnej w G.
przy uczestnictwie [...]
o stwierdzenie zasiedzenia służebności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 stycznia 2017 r.,
zażalenia uczestników postępowania D. W.
i E. W.
na postanowienie Sądu Okręgowego w W.
z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt I Ca .../16,

**uchyła zaskarżone postanowienie, pozostawiając orzeczenie
o kosztach postępowania zażaleniowego sądowi, który wyda
orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w R. postanowieniem z dnia 30 września 2015 r. oddalił wniosek E. S.A. w G., z udziałem [...], o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowych o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Ustalił, że linia napowietrzna niskiego napięcia na nieruchomości oznaczonej jako działka nr 215/1 została wybudowana przed 1964 r. Małżonkowie E. i D. W. są właścicielami tej nieruchomości, na której znajdują się słupy elektryczne.

Sąd Rejonowy uznał, że z uwagi na złą wiarę wnioskodawcy można mówić o 30-letnim terminie stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Podkreślił, że wnioskodawca nie wykazał faktu przeniesienia spornych urządzeń przesyłowych przez swoich poprzedników prawnych. Podzielił pogląd wypowiedziany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że przedsiębiorstwa państwowego nie można uznać w okresie do dnia 1 lutego 1989 r. za samoistnego posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej, bowiem skutki związane z takim posiadaniem mogły powstać tylko na rzecz Skarbu Państwa, a nie tego przedsiębiorstwa. W konsekwencji przyjął, że termin zasiedzenia służebności gruntowej upłynie najwcześniej z dniem 1 lutego 2019 r.

Wnioskodawca wniósł apelację od postanowienia Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 19 maja 2016 r. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Podkreślił, że uzasadnienie zaskarżonego postanowienia nie odpowiada wymaganiom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Rejonowy nie wynika, kto wzniosł urządzenia przesyłowe na rzeczowej nieruchomości, jacy byli poprzednicy prawni wnioskodawcy i podstawy prawne ich następstwa. Nie pozwala to na rozważenie, czy istniały określone w art. 336 k.p.c. przesłanki posiadania. Nie wynika też z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego, dlaczego wniosek miałby podlegać oddaleniu. Sąd Okręgowy przyjął, że skorzystanie przez sąd drugiej instancji z uzupełnienia postępowania dowodowego godziłoby w zasadę

dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 Konstytucji). Wskazał na dwa odmienne poglądy wypowiedziane przez Sąd Najwyższy, dotyczące kwestii, czy w okresie obowiązywania art. 128 k.c. przedsiębiorstwo państwowe mogło być posiadaczem samoistnym bądź zależnym nieruchomości. W konsekwencji uznał, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy oraz zalecił temu Sądowi dokonanie ustaleń faktycznych niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy na podstawie zgromadzonych dowodów.

Uczestnicy postępowania E. W. i D. W. wnieśli zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie art. 386 § 1, 4 i 6 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że w postępowaniu toczącym się w wyniku zażalenia złożonego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne Sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez Sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie mogą być inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia ani merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych przez sąd drugiej instancji podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Omawiane zażalenie nie jest bowiem środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku ani prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnymi, lecz zażalenie to jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie kasatoryjnej (zob. m.in. postanowienia z dnia 12 grudnia 2013 r., V CZ

75/13, niepubl., z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013 r., nr 3, poz. 41, z dnia 16 maja 2013 r., IV CZ 31/13, niepubl. i z dnia 21 czerwca 2013 r., I CZ 48/13, niepubl.).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie miał podstaw do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe, zaś okoliczność, że pominął przy tym zeznania kilku świadków, a dokonane przezeń ustalenia są sprzeczne z treścią zebranego materiału dowodowego, nie oznacza jeszcze nierozpoznania istoty sprawy. Nietrafny jest wszakże pogląd, że o nierozpoznaniu istoty sprawy może świadczyć konieczność dokonania nowych ustaleń faktycznych sprawy, choćby nawet decydujących z punktu widzenia kierunku jej rozstrzygnięcia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2009, nr 6, poz. 55; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 129/13, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2015 r., III CSK 221/14, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r., II CZ 96/16, niepubl.). Nie można też zgodzić się z Sądem Okręgowym, że w rozważanej sytuacji uzupełnienie postępowania dowodowego przez sąd drugiej instancji godziłoby w zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego zagwarantowaną w art. 176 ust. 1 Konstytucji. Ten argument mógłby bowiem być uznany za trafny tylko wtedy, gdyby dotyczył konieczności powtórzenia przez sąd odwoławczy całego postępowania dowodowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2015 r., V CZ 7/15, niepubl.), co w niniejszej sprawie nie ma miejsca. Zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. okazał się zatem uzasadniony.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 1¹ i § 3 k.p.c.).

aj

kc